

LIETUVOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO LAVINIMO INSTITUCIJŲ ASOCIACIJA
LITHUANIAN PUBLIC ADMINISTRATION TRAINING ASSOCIATION

viešasis
ADMINISTRAVIMAS
P u b l i c A d m i n i s t r a t i o n

VILNIUS

2015*1-2(45-46)

Teorinio ir praktinio žurnalo VIEŠASIS ADMINISTRAVIMAS
steigėjas ir leidėjas

©LIETUVOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO LAVINIMO INSTITUCIJŲ ASOCIACIJA

*The theoretical and practical journal PUBLIC ADMINISTRATION
is published by
LITHUANIAN PUBLIC ADMINISTRATION TRAINING ASSOCIATION*

Redakcijos kolegija /Editorial Board:

Vyriausieji (moksliniai) redaktoriai /Editors in chief (scientific editors):

prof. dr. **E. CHLIVICKAS** / *Prof Dr*

prof. habil. dr. **B. MELNIKAS** / *Prof Dr Habil*

Nariai / Members

T. AMLING, Prof Dr, Leipzig University of Applied Sciences, Germany / *prof. dr., Leipziger taikomųjų mokslų universitetas, Vokietija*

A. ASTRAUSKAS, dr., LR Seimas, Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto biuro patarėjas, Lietuva / *Dr, Adviser of the Secretariat of Committee on State Administration and Local Authorities, the Seimas of the Republic of Lithuania, Lithuania*

A. BARABASHEV, Prof Dr, National Research University Higher School of Economics, Moscow, Russia / *prof. dr., Nacionalinis mokslo universitetas Aukštoji ekonomikos mokykla (HSE), Maskva, Rusija*

P. BOORSMA, Prof Dr, Public Finance Faculty for Public Administration and Public Policy, University of Twente, the Netherlands / *prof. dr., Viešųjų finansų fakultetas, Twente universitetas, Olandija*

M. BRINTHALL, US National Academy of Public Administration, USA / *Nacionalinė viešojo administravimo akademija, Jungtinės Amerikos Valstijos*

E. CHLIVICKAS, prof. dr., Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Lietuvos viešojo administravimo lavinimo institucijų asociacijos prezidentas, Finansų ministerijos mokymo centro direktorius, Lietuva / *Prof Dr, Vilnius Gediminas Technical University, President of Lithuanian Public Administration Training Association, Director of Training Centre of the Ministry of Finance, Lithuania*

J. CZAPUTOWICZ, Prof Dr, European Studies Institute, Warsaw University, Poland / *prof. dr., Europos studijų institutas, Varšuvos universitetas, Lenkija*

M. DUGGETT, Prof, University of Portsmouth, United Kingdom / *prof., Portsmouth universitetas, Jungtinė Karalystė*

L. GAJDOSOVA, Executive Director, Network of Institutes and Schools of Public Administration in Central and Eastern Europe (NISPACEE), Slovakia / *Vidurio ir Rytų Europos viešojo administravimo institutų ir mokyklų tinklo vykdančioji direktorė, Slovakija*

R. GINEVIČIUS, prof. habil. dr., Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Lietuva / *Prof Dr Habil, Vilnius Gediminas Technical University, Lithuania*

L. YIU, Dr, President of Centre for Socio-Eco-Nomic Development, Switzerland / *dr., Socialinės ekonominės plėtros centro prezidentė, Šveicarija*

B. LEIDHAMMAR, Prof, Division for Business and Economics, Karlstad University, Sweden / *prof., Verslo ir ekonomikos katedra, Karlstad universitetas, Švedija*

R. MALKUS, dr., Lietuvos viešojo administravimo lavinimo institucijų asociacijos konsultantas, Lietuva / *Dr, Consultant of Lithuanian Public Administration Training Association, Lithuania*

A. MARČINSKAS, prof. habil. dr., Vilniaus universitetas, Lietuva / *Prof Dr Habil, Vilnius University, Lithuania*

B. MELNIKAS, prof. habil. dr., Vilniaus Gedimino technikos universiteto katedros vedėjas, Lietuva / *Prof Dr Habil, Head of Department, Vilnius Gediminas Technical University, Lithuania*

S. PUŠKORIUS, prof. habil. dr., Mykolo Romerio universitetas, Lietuva / *Prof Dr Habil, Mykolas Romeris University, Lithuania*

A. RAIPA, prof. dr., Mykolo Romerio universitetas, Lietuva / *Prof Dr, Mykolas Romeris University, Lithuania*

A. ROSENBAUM, Prof Dr, Director of Institute for Public Management and Community Service, Florida International University, USA / *prof. dr., Floridos tarptautinis universitetas, Viešojo valdymo ir visuomeninių paslaugų institutas, Jungtinės Amerikos Valstijos*

R. SANER, Prof Dr, Basel University, Director of Diplomacy Dialogue, CSEND, Geneva, Switzerland / *prof. dr., Baselio universitetas, Šveicarija*

A. TEMMES, Finnish Institute of Public Management, Finland / *Suomijos viešosios vadybos institutas, Suomija*

K. TOLO, Prof Dr, University of Texas at Austin, USA / *prof. dr., Austin Teksaso universitetas, Jungtinės Amerikos Valstijos*

M. TVARONAVIČIENĖ, prof. dr., Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, Lietuva / *Prof Dr, The General Jonas Zemaitis Military Academy of Lithuania*

B. WOOLDBRIDGE, Prof Dr, Department of Political Science and Public Administration, Virginia Commonwealth University, USA / *prof. dr., Politikos mokslų ir viešojo administravimo katedra, Commonwealth universitetas, Virdžinija, Jungtinės Amerikos Valstijos*

Žurnalo leidėjas / Publisher:

Lietuvos viešojo administravimo lavinimo institucijų asociacija / *Lithuanian Public Administration Training Association*

Atsakingoji sekretorė / Executive Secretary:

R. Luckutė

el.paštas/E-mail info@lvalia.lt

Redakcija / Editorial Staff:

tel., faks./phone, fax. +370 5 212 63 17

el.paštas/E-mail info@lvalia.lt

Žurnalas „Viešasis administravimas“ įtrauktas į mokslines tarptautines duomenų bazes EBSCO, Business Source Complete, LOGIN, GESIS.
The journal 'Public Administration' has been included into the international scientific databases 'EBSCO', Business Source Complete, 'LOGIN' and databases of CSA Social Science Collection of GESIS Service Agency Eastern Europe.

TURINYS / CONTENT

VYRIAUSIŪJŲ REDAKTORIŲ ŽODIS FOREWORD OF EDITORS IN CHIEF

..... 6

VIEŠASIS ADMINISTRAVIMAS: TEORIJA IR INOVATYVŪS SPRENDIMAI PUBLIC ADMINISTRATION: THEORY AND INNOVATIVE SOLUTIONS

- J. Czaputowicz.** Public Administration Models: Conceptualization under Conditions of Central and Eastern Europe
Viešojo administravimo modeliai: konceptualizavimas Centrinės ir Rytų Europos sąlygomis 8
- A. Raipa.** Biurokratinis valdymas: kaita ir reformų vektoriai XXI amžiuje
Bureaucratic Governance: Change and the Vectors of Reforms in XXI Century 17
- R. Stankaitis, V. Žoštautienė, G. Umbrasas.** Viešojo valdymo institucijų veiklos kokybė: pažangi patirtis ir inovatyvūs sprendimai
The Quality of Public Governance Institutions Activities: Best Practices and Innovative Solutions 29
- V. Smalskys, B. Stankevič, A. Stasiukynas.** „Good Governance“ (Geras valdymas) viešojo administravimo modernizavimo koncepcijų kontekste
„Good Governance“ in the Context of Concepts of Modernization of Public Administration 40
- A. Minkevičius, A. V. Rakšnys.** Laikas politikoje ir valdyme
The Time in Policy and Governance 49
- V. Kisielius.** Viešasis valdymas aplinkosaugoje: inovacijos plėtojant atmosferos taršos prevenciją
Public Governance in Environmental Protection: Innovations Developing Prevention of Atmospheric Pollution .. 58

INOVACIJŲ PRIORITETAI: VISUOMENĖS MODERNIZAVIMAS, EFEKTYVI EKONOMIKA, SĖKMINGI POKYČIAI

PRIORITIES OF INNOVATIONS: MODERNIZATION OF SOCIETY, EFFECTIVE ECONOMY, SUCCESSFUL CHANGES

- B. Melnikas.** Innovation Strategies for the European Union
Inovacijų strategijos Europos Sąjungai 67
- E. Smilga, A. Laurinavičius, A. Laurinavičius.** Ekonominio katalizatoriaus koncepcija: poreikiai, prioritetai, įgyvendinimas
The Concept of Economic Catalyst: Needs, Priorities, Realization 78
- S. Nemitko, R. Skyrius.** Verslo analitika: informaciniai poreikiai
Business Intelligence: Information Needs 87
- B. Melnikas.** Universitetai ir žiniomis grindžiamos visuomenės kūrimas: šiuolaikiniai iššūkiai
Universities and Creation of the Knowledge-Based Society: Contemporary Challenges 94
- A. V. Rakšnys, A. Valickas.** Karjeros koncepcija: kultūriniai pokyčiai ir transformacija
Conception of Career: Cultural Changes and Transformation 111
- B. Peyravi.** Innovation Activities of Enterprises in Economic Space of the European Union
Įmonių inovacinė veikla Europos Sąjungos ekonominėje erdvėje 119

RECENZIJOS / REVIEWS

- A. Raipa.** Inovacijų valdymo viešajame sektoriuje modeliavimas
Modeling of Innovation Management in the Public Sector 125
- B. Melnikas.** Turto ir verslo vertinimo sistemos tyrimai
Research of Evaluation System of Property and Business 127

Gerbiamieji skaitytojai!

Eilinis žurnalo „Viešasis administravimas“ numeris yra skirtas problemoms, kurios jau daug metų yra suvokiamos kaip išskirtinai aktualios ir kurių aktualumas naujai išryškėja būtent pastaruoju metu. Šių problemų esmė – inicijuoti ir įvairiose visuomenės gyvenimo srityse įgyvendinti inovatyvius pokyčius, kurie leistų ženkliai paspartinti ekonomikos augimą, visos visuomenės gerovės pakilimą ir socialinio komforto didėjimą, aktyvintų kultūros, mokslo ir technologijų pažangą, padėtų adekvačiai reaguoti į šiuolaikinius saugumo iššūkius. Akivaizdu, kad gebėjimai tinkamai suvokti ir efektyviai spręsti inovatyvių pokyčių problemas nulemia pačios visuomenės pasirengimą realiai siekti proveržių svarbiausiomis socialinio ekonominio gyvenimo, saugumo užtikrinimo ir kitomis kryptimis.

Inovatyvūs pokyčiai ir proveržiai įvairiose gyvenimo srityse reikalauja adekvačių viešojo valdymo, vadybos ir administravimo priemonių, ypač – orientuotų į modernių informacinių ir telekomunikacinių technologijų panaudojimą, tinklaveikos galimybes, tarptautinio bendradarbiavimo plėtros poreikius, taip pat į naujas aplinkybes, kurias sąlygoja visuomenės socialinės struktūros kaita, nauji socialinės elgsenos ir gyvenimo būdo bei veiklos stereotipai. Kryptingas viešojo valdymo, vadybos ir administravimo tobulini-

mas yra būtina sąlyga siekiant realiai spartinti ir skatinti inovacinius procesus bei visose gyvenimo srityse įgyvendinti aukštos kokybės ir produktyvumo, našumo bei konkurencingumo, taip pat socialinės atsakomybės ir etikos standartus.

Viešojo valdymo, vadybos ir administravimo priemonių orientavimas į inovacijas bei į inovacinės veiklos aktyvinimą yra vertintinas kaip esminė prielaida realiai spręsti daugelį aktualių problemų, kylančių tiek Lietuvoje, tiek ir kitose šalyse: tokioms orientacijoms pastaruoju metu itin didelis dėmesys yra skiriamas Europos Sąjungoje.

Dėmesys inovacijoms, inovatyviems pokyčiams bei proveržiams, inovatyviems viešojo valdymo ir vadybos sprendimams yra akcentuojamas iš esmės visose šio „Viešojo administravimo“ žurnalo publikacijose: nepaisant to, kad skelbiamų straipsnių temos pasižymi didele įvairove, juose įvairiais aspektais yra nagrinėjama iš esmės viena bendra tema, kuria išreiškiami siekiai įvairiose socialinio ir ekonominio gyvenimo, kultūros, mokslo ir technologijų pažangos srityse inicijuoti bei įgyvendinti inovatyvias permainas.

Tikimės, kad dėmesys inovacijoms ir inovatyviems pokyčiams paskatins pastangas kryptingai tobulinti viešąjį valdymą, vadybą ir administravimą.

Dear readers!

The current issue of “Public Administration” is dedicated to the problems, which are exceptionally important for many years. These problems are realized as phenomenally relevant, which topicality is significant. The essence of these problems is to initiate the innovative changes in the various sectors of society that would significantly accelerate the growth of economics, public welfare and social comfort which also could activate cultural, scientific and technological progress and help to adequately respond to modern society challenges. It is obvious that the ability to understand and solve the problems of innovative changes is determined by the willingness of society to achieve a real breakthrough for social and economic life, safety, security and other areas.

Innovative changes and breakthroughs in various areas require adequate public administration, management and administration means, especially oriented into modern information and telecommunication technologies, networking opportunities, international cooperation needs as well as the new situation caused by the society’s social cultural change, new social behavior, way of life and activity

stereotypes. Purposeful development of public governance, management and administration is an essential condition to accelerate and promote innovative processes, to achieve high standards of quality, efficiency, productivity, competitiveness as well as social responsibility and ethical standards.

Public governance, management and administration geared to innovations and to activation of innovations are regarded as an essential condition for solving many problems arising both in Lithuania and other countries: nowadays huge attention is paid for these orientations in the European Union.

Practically all of the publications of “Public Administration” are great diversity and focused on innovation, innovative changes and breakthroughs for the innovative decisions in public administration and management, at the same time all of them are characterized of a single theme which aims various spheres of social and economic life, culture, science and technology progress.

We expect that the attention paid to innovations and innovative development will encourage efforts for improvement of public governance, management and administration.

PUBLIC ADMINISTRATION MODELS: CONCEPTUALIZATION UNDER CONDITIONS OF CENTRAL AND EASTERN EUROPE

VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO MODELIAI: KONCEPTUALIZAVIMAS CENTRINĖS IR RYTŲ EUROPOS SĄLYGOMIS

Jacek CZAPUTOWICZ, Prof Dr
University of Warsaw, Poland

Jacek CZAPUTOWICZ, prof. dr.
Varšuvos universitetas, Lenkija

Summary

The article deals with the public administration models and their usefulness for the conceptualisation of public administration in Central and Eastern European states. It discusses and compares the concepts of Neo-Weberian State, New Public Management and New Public Governance. Due to historical background and weak democratic tradition, public administration in Central and Eastern Europe is often described as post-Soviet. The creation of a Neo-Weberian State is a goal these states should aim at, which would also be a return to the interwar tradition. The introduction of New Public Governance would be impossible due to cultural conditions and relative weakness of civil society.

Keywords: *public administration in Central and Eastern Europe, New Public Management, New Public Governance, Neo-Weberian state*
Article reviewed

Santrauka

Straipsnyje aptariami viešojo administravimo modeliai ir jų taikymo Centrinės ir Rytų Europos šalyse klausimai. Diskutuojamos ir lyginamos Valstybės neoveberistinė, Naujojo viešojo valdymo, Naujosios viešosios vadybos koncepcijos. Parodyta, kad, atsižvelgiant į istorines aplinkybes bei į silpnas demokratijos tradicijas, viešasis administravimas Centrinėje ir Rytų Europoje dažnai apibūdinamas kaip post-sovietinis. Aptariami valstybės neoveberistinės koncepcijos įgyvendinimo, taip pat tarpukario tradicijų klausimai. Iškelta mintis, kad naujojo viešojo valdymo įgyvendinimas yra neįmanomas dėl kultūros aplinkybių bei dėl to, kad pilietinė visuomenė yra silpna.

Raktiniai žodžiai: *viešasis administravimas Centrinėje ir Rytų Europoje, Naujoji viešoji vadyba, Naujasis viešasis valdymas, neoveberistinė valstybė*

BIUROKRATINIS VALDYMAS: KAITA IR REFORMŲ VEKTORIAI XXI AMŽIUJE

BUREAUCRATIC GOVERNANCE: CHANGE AND THE VECTORS OF REFORMS IN XXI CENTURY

Alvydas RAIPA, prof. dr.
Mykolo Romerio universitetas

Alvydas RAIPA, Prof Dr
Mykolas Romeris University

Santrauka

Straipsnyje analizuojamos teorinės - metodologinės viešojo sektoriaus reformavimo problemos, kaip skirtingo dizaino, stilių, požiūrių formuojant ir įgyvendinant postmodernias reformų organizavimo praktikos ir patirties formas. Straipsnio tikslas yra identifikuoti skirtingus reformų strategijų modelius, apibūdinti reformų specifiką įvairiuose regionuose ir valstybėse, t.y. analizuojant viešojo sektoriaus organizacijų veiklą, struktūras, rezultatus kaip modernizavimo reformų stiliaus indikatorius.

Esmiais skirtingų XX-XXI a. sandūros reformų tikslais ir uždaviniais yra viešojo sektoriaus veiklos efektyvumo naujų valdymo lygmenų identifikavimas. Viešojo sektoriaus reformų procesas yra charakterizuojamas kaip modernaus ir šiuolaikiško valdymo sąrangos visuma, tiesiogiai siejama su geriausios praktikos patirties adaptavimu, inovatyvių valdymo strategijų kūrimu, naujų valdymo metodų vystymu. Tradicinis biurokratinis valdymas, kaip ortodoksinis, vėberinio valdymo teorija grindžiamas valdymo tipas, transformuojasi į naujus valdymo būdus, požiūrius, fokusuotus į rezultatus orientuotos elgsenos, organizacijų atsakomybės ir atskaitomybės augimą, naujų organizacinės kultūros formų ir valdymo demokratizavimo standartų įtvirtinimą daugelyje regionų, įskaitant ir Vidurio bei Rytų Europos pokomunistines šalis.

Apibendrinant reformų procesus, pokyčius, determinuojančiu faktoriumi tampa valdymo reformų kokybė. Ji priklauso nuo įvairių faktorių tokių kaip: reformų būtinumas; reformų ideologijos parengimo lygmuo; lyderystės faktoriai; reformų politikos strateginių prioritetų nustatymas ir įgyvendinimo mechanizmų galimybių panaudojimas; sistemingas reformų procesų eigų vertinimas. Galima teigti, kad viešojo valdymo reformų procesas yra platus ir kompleksiškas reiškinys, kuriantis ir įtvirtinantis naujus inovatyvios veiklos principus viešojo valdymo tūrinėje.

Summary

The article researches theoretical – methodological problems of public sector governance reforms, enquiring into different designs, views and styles of formation and implementation postmodern forms, methods and procedures, of organizing reform practice and explaining various forms of experience. The purpose of the article is to identify different models and levels of reform strategy and to compare public governance reform specific in different regions and states, i.e. to understand how public sector organizations operate their goals, structures and results as main indicators of establishing a modern, sophisticated and relevant governance.

The main goal and objectives of different public governance reforms in the junction of the 20–21st centuries were expectations that increasingly emphasize a new level of efficiency of public sector institutions' performance. The process of public sector reform is characterized as a modest and sophisticated process of governance arrangement, closely related with adapting the best practice and developing the new innovative ideology and methods of governance. The traditional bureaucratic governance as a orthodoxy style and an ideal type of the traditional Weberian theory is transforming to a new form of approaches, oriented to performance based results, improving responsiveness and accountability, developing new features of organization culture and new standards of democratization in many regions, including Post-Communist countries of Central and Eastern Europe.

The summarized changes of reform process show a determination of reform quality. It depends on many factors, such as: a need for reforms; a level of preparing reform ideology; a leadership in organizations; a development of reform policy priorities and mechanism of implementation of organizational reform strategies; an evaluation of reform processes. We can come to the

Viešojo valdymo reformų analizė rodo, kad įvairiuose regionuose ir šalyse jos turi tiek universalius, tiek specifinius bruožus. Reformų kryptis ir tendencijas mes galime prognozuoti kaip būsimų teorinių – metodologinių konstruktų paiešką, galimų mechanizmų ir reformų instrumentų kūrimą.

Raktiniai žodžiai: viešasis valdymas, modernizavimas, reformos, inovacijos, reformų ideologija, reformų mechanizmai, reformų trajektorijos

Straipsnis recenzuotas

conclusion that the process of public governance reform is a broad and complex process of creating and establishing new innovative principles of public governance content. The analysis of public governance reform shows that a reform for each region and country has universality and specific features. Trajectories and directions of reforms can be divided and predicted as a development of theory, methodology, mechanisms and instruments of providing reforms.

Keywords: *public governance, modernization, reform, innovation, ideology of reforms, mechanism of reforms, trajectories of reforms*

VIEŠOJO VALDYMO INSTITUCIJŲ VEIKLOS KOKYBĖ: PAŽANGI PATIRTIS IR INOVATYVŪS SPRENDIMAI

THE QUALITY OF PUBLIC GOVERNANCE INSTITUTIONS ACTIVITIES: BEST PRACTICES AND INNOVATIVE SOLUTIONS

Romualdas STANKAITIS, doc. dr.

Virginija ŽOŠTAUTIENĖ, dr.

Lietuvos edukologijos universitetas

Gintas UMBRASAS,

UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“

Romualdas STANKAITIS, Assoc Prof Dr

Virginija ZOSTAUTIENE, Dr

Lithuanian University of Educational Sciences

Gintas UMBRASAS,

JSC „Economic consultations and researchs“

Santrauka

Tobulinant viešojo sektoriaus institucijų veiklos valdymą labai svarbu naudoti tinkamus vadybos kokybės metodus. Viešojo sektoriaus institucijos, priimdamos sprendimus dėl veiklos tobulinimo, pastaruosiu metu pradėjo taikyti kokybės vadybos metodus bei jų derinius. Straipsnyje analizuojamos kokybės vadybos metodų diegimo tendencijos viešojo valdymo institucijose, bei taikomų kokybės vadybos metodų poveikis viešojo valdymo kokybei gerinti. Analizuojama Žemės ūkio ministerijos patirtis pritaikant viešajame valdyme kokybės vadybos sistemas, atitinkančioms ISO 9001:2008 standartą. Pagrindžiama idėja, remiantis mokslinės literatūros apžvalga ir praktine patirtimi, kad viešajame sektoriuje sėkmingai gali būti pritaikytos kokybės vadybos sistemos, taikomos versle. Kokybiškas vadovavimas, gerai veikianti vadybos sistema, moksliniu požiūriu lemianti 70-80 proc. darbo organizacijoje efektyvumą, suponuoja naujo požiūrio atsiradimą viešajame valdyme. Taip pat įvertinamos priežastys, kodėl jau įdiegusios atskiras kokybės vadybos priemones viešojo valdymo institucijos nesiekia diegti naujų, inovatyvių kokybės vadybos modelių.

Raktiniai žodžiai: bendrojo vertinimo modelis (BVM), Europos kokybės vadybos fondo (EFQM) savęs vertinimo modelis, ISO standartai, kokybės vadyba, subalansuotų rodiklių sistema (BSC), veiklos valdymas, viešojo valdymo institucijos

Straipsnis recenzuotas

Summary

It is very important to use proper methods of quality management to improve activities management of public sector institutions. Institutions of public sector while taking decisions regarding improvement of activities, started to apply quality management methods and their combinations recently. It is analysed tendencies of application of quality management methods in public management institutions and impact of applied quality management methods for improvement of public management quality. It is analysed experience of the Ministry of Agriculture while applying quality management system in public management that correspond ISO 9001:2008 standard. Following the review of scientific literature and practical experience there is justified the idea that quality management systems that are applied in business sector can be successfully applied in public sector as well. Qualitative management, well-functioning management system that 70-80 % due to scientific approach determines work effectiveness in the organization, presupposes new approach in public management. Also the reasons are evaluated why public management institutions that have implemented single quality management measures do not seek to implement new, innovative quality management models.

Keywords: Common Assesment Framework, European Foundation for Quality Managament, self- assesment model, ISO standart, quality management, balanced scorecard, activity management, public governance institutions

„GOOD GOVERNANCE“ (GERAS VALDYMAS) VIEŠOJO
ADMINISTRAVIMO MODERNIZAVIMO KONCEPCIJŲ KONTEKSTE
*„GOOD GOVERNANCE“ IN THE CONTEXT OF CONCEPTS OF MODERNIZA-
TION OF PUBLIC ADMINISTRATION*

Vainius SMALSKYS, doc.dr.
Barbara STANKEVIČ, dr.
Andrius STASIUKYNAS, doc. dr.
Mykolo Romerio universitetas

Vainius SMALSKYS, Assoc Prof Dr
Barbara STANKEVIC, Dr
Andrius STASIUKYNAS, Assoc Prof Dr
Mykolas Romeris University

Santrauka

Straipsnio tikslas - išanalizuoti „Good Governance“ (Gero valdymo) koncepciją, jos atsiradimo priežastis. Straipsnyje buvo siekiama įvertinti „Good Governance“ (Gero valdymo) santykį su kitomis viešojo valdymo inovacijomis: į verslo vadybos metodus orientuotais Naujosios viešosios vadybos principais bei iš pastarųjų kilusiomis Naujojo viešojo valdymo (New Public Governance) idėjomis. Straipsnio autoriai daro prielaidą, kad „Good Governance“ (Gero valdymo) praktinė koncepcija, kuri buvo sukurta Pasaulio Banko ekspertų, siekiant patobulinti trečiojo pasaulio šalių viešąjį valdymą, nėra jokia alternatyva New Public Governance (Naujajam viešajam valdymui) ir New Public Management (Naujajai viešajai vadybai), o yra integrali šių dviejų viešojo valdymo modernizacijos etapų dalis. Nepaisant to, kad „Good Governance“ (Gero valdymo) koncepcija buvo sukurta kaip praktiniai principai viešajam valdymui pagerinti, Pasaulio Banko ekspertai turėjo remtis tų mokslininkų darbais kurie akcentavo ne verslo vadybos metodų diegimo į viešąjį sektorių efektyvumą, bet piliečių dalyvavimo, tinklaveikos ir t.t. naudą. Kitaip tariant, kuriant „Good Governance“ (Gero valdymo) koncepciją buvo perimtos tos nuostatos, kurios buvo artimos New Public Governance (Naujojo viešojo valdymo) principams. Kita vertus, New Public Governance (Naujojo viešojo valdymo) principai neatsirado „tuščioje vietoje“. Tai nėra nauja valdymo paradigma, o Naujosios viešosios vadybos antra medalio pusė. Adaptuojant į verslo vadybos metodus orientuotus Naujosios viešosios vadybos principus, ypač trečiojo pasaulio (Afrikos ir Azijos) valstybėse bei Europos Sąjungos šalyse, išryškėjo neigiamos adaptavimo patologijos (išaugo korupcija, traibalistinis favoritizmas ir

Summary

The objective of the article is to analyze the concept of Good Governance and the reasons of its evolution. The article seeks to evaluate the interaction of Good Governance with other innovations of public management: the principles of New Public Administration orientated towards the methods of business management as well as with the ideas of New Public Governance which have emerged from the latter ones. The authors of the article presume that the practical concept of Good Governance, developed by the experts of the World Bank in order to improve the public administration of the countries of the third world, does not happen to be an alternative for New Public Governance and New Public Administration but is an integral part of the two stages of the modernization of public administration. Despite the fact that the concept of Good Governance was created as practical principles to facilitate public administration, the experts of the World Bank had to refer to those scientific works which emphasized not the efficiency of the implementation of methods of business management in the public sector but the benefit of civic engagement, networking, etc. Thus, while creating the concept of Good Governance, the provisions, relevant to the principles of New Public Governance, were taken over. On the other hand, the principles of New Public Governance did not emerge in “a blank space”. It is not a new governance paradigm but rather a “reverse side of the coin” of New Public Governance. The adaptation of the methods of the principles of New Public Governance oriented towards business management (especially in the third countries of Africa and Asia and in the states of the European Union) highlighted negative pathologies of adaptation (corruption, tribal

kt.). Todėl verslo vadybos metodų diegimas buvo „nustumtas“ į antrą planą, o viešojo valdymų reformų retorikoje ir praktikoje ėmė dominuoti sąvokos: piliečių dalyvavimas valdymo procese, sprendimų skaidrumas, tarnystė viešajam interesui ir t.t.). Buvo sustiprinti tokie Naujosios viešosios vadybos bruožai kaip „bendruomenės valdžia“ ir „prevencinė valdžia“. Jie yra identiški principams ir idėjoms, kurie dominuoja „Good Governance“ (Gero valdymo) praktikoje bei New Public Governance (Naujojo viešojo valdymo) reformose. Tai dar kartą patvirtina prielaidą, kad „Good Governance“ (Geras valdymas) ir kiti šiame straipsnyje paminėti viešojo valdymo modernizavimo etapai yra tiesiogiai susiję su Naująja viešąja vadyba ir yra šios paradigmos papildinys.

Raktiniai žodžiai: geras valdymas, naujoji viešoji vadyba, naujasis viešasis valdymas, viešasis administravimas

Straipsnis recenzuotas

favouritism, etc.). Therefore, the implementation of the methods of business management was “pushed” into the background while civic engagement in governance, transparency of decisions or service to the public interests, etc began to prevail in the rhetoric and practice of public administration. Such features of New Public Governance as community government and preventive government were strengthened; they are identical to the principles of preventive government and to the ideas predominant in the practice of Good Governance as well as in the reforms of New Public Governance. This once again confirms the presumption that Good Governance and other stages of the modernization of public administration, mentioned on this article, are directly related to New Public Governance and supplement this paradigm.

Keywords: *Good Governance, New Public Management, New Public Governance, public administration*

LAIKAS POLITIKOJE IR VALDYME *THE TIME IN POLICY AND GOVERNANCE*

Aleksandras MINKEVIČIUS, doc. dr.

Adomas Vincas RAKŠNYS

Mykolo Romerio universitetas

Aleksandras MINKEVICIUS, Assoc Prof Dr

Adomas Vincas RAKSNYS

Mykolas Romeris University

Santrauka

Šiuolaikiniai įvykiai globalioje dimensijoje politikos ir valdymo srityse sukelia nemažai abejonių ir klausimų dėl politinių sprendimų trumpa-laikiškumo. Racionalius ir ilgalaikius į ateitį orientuotus visuomenių egzistavimui svarbius sprendimus šiandien lemia fragmentuojantys, trumpalaikiai sprendimai, dažniausiai pagrįsti specifinių grupių ambicijomis ir interesais. Straipsnyje ši transformacija aiškinama modernizmo ir postmodernizmo dichotomijos lyginamąja analize, nagrinėjant laiką kaip filosofinę ir sociologinę kategorijas, siekiant įvertinti vykstančių pokyčių implikacijas politikai ir valdymui. Teigiama, kad postmodernioje epochoje, atsisakius universalių teorinių nuostatų, trumpalaikiškumas, dabarties momento suabsoliutinimas ir suskaidymas nulemia tai, jog postmoderni politika tampa simboline, konfliktų politika, kurioje esminiais akcentais tampa procesas ir momentinė nauda, o ne ilgalaikiai rezultatai. Valdyme vis mažesnę vaidmenį atlieka tradicijos ir istorinė patirtis, pasireiškia istorijos neigimas, susikoncentruojama tik į dabarties akimirkas, pataikaujama iš išorės ateinantiems interesams, o tai reiškia nacionalinių ateities perspektyvų ignoravimą. Laikmetyje, kuriame nebepasitikima praeitimi, deformuojama istorinė atmintis ir nebetikima ateitimi, piliečiai praranda galimybę reikalauti iš valdžios atsakomybės dėl jos nesugebėjimo spręsti sudėtingas problemas kompleksiskai. Tai implikuoja neefektyvų, neracionalų, o kai kuriais atvejais destruktivų valdymą. Straipsnyje panaudoti Gasset, J. O., Francese, J., Hassard, J., Muggleton, D., Gomel, E., Driscoll, C., Bauman, Z., Mari, G., Parker, I., Loytard, J. F. ir kitų autorių darbai. Konstatuojama, kad šiandien politinėje praktikoje tiesiogiai diegiama Z. Baumano postmodernistinio, puantilistinio laiko koncepcija. Straipsnyje atkreipiamas dėmesys į postmodernaus būvio reprezentacinių elementų, reliatyvistinių vertybių vyravimą, kai pasineriama į hiperrealybę, manipuliacinius, informacinius ir

Summary

In the light of current events in the global dimension of policy and administration causes many questions and doubts regarding policy decisions short-term orientation. Rational and long-term future - oriented decisions concerning the most important things to societies today are being decided in a fragmented, short - term way, usually based on specific groups ambitions and interests. The article explains this transformation by comparative analysis of the epochal shift from modernism to postmodernism, examining time as a philosophical and sociological categories and addressing it's importance and the implications towards the developments in the fields of policy and administration. Based on the understanding that in the in the postmodern era the greatest modernist metanarrative theories are not trusted anymore transience and the emphasis of present moment and unreserved fragmentation of everything determines that postmodern politics becomes symbolic , conflict politics, in which dominant features like process and instantaneous benefits become more visible rather than long-term results. In the field of governance there is a noticeable increasingly smaller role of tradition and historical experience. Because of the denial of historical experience, the main political discourse become present - oriented, that's why there is a huge favoritism toward interests coming from outside which determines that the national and the future prospects will be ignored. In a period in which incredulity towards past dominates, historical memory and the belief in the future are being deformed, citizens are deprived of the opportunity to demand from the government of responsibility for its inability to solve complex problems in a comprehensive manner, which implies inefficient , irrational , and in some cases even destructive governance. The article based on authors such as Gasset, J. O., Francese, J., Hassard, J., Muggleton, D., Gomel, E., Driscoll, C., Bauman, Z., Mari, G., Parker, I., Loytard, J. F. It is stated that today 's political practice directly installed Bauman's concept of postmodern, pointillists time. This paper addresses that the main elements of postmodern state are relativistic values , hiperreality and manipulative, information wars, which help's to create a manipulation

materializuotų karų erdvę. Jų pagalba manipuluojama kolektyvine sąmone, demonizuojama atitinkama politinė pusė, demonstruojama beveidės, post-modernios politikos raiška, orientacija į trumpalaikius interesus ir į vienos srities problemas, į humanistinių vertybių supriešinimą su materializmu bei vartotojiškumu.

Raktiniai žodžiai: laikas, transformacija, politika, valdymas, atsakomybė

Straipsnis recenzuotas

of the collective consciousness, to demonize appropriate political side as well as to demonstrate faceless, postmodern political expressions, with focus on short-term interests and problems in only one field, also creating a confrontation between humanistic values and materialism and consumerism.

Keywords: *time, transformation, policy, governance, responsibility*

VIEŠASIS VALDYMAS APLINKOSAUGOJE: INOVACIJOS PLĖTOJANT ATMOSFEROS TARŠOS PREVENCIJĄ

*PUBLIC GOVERNANCE IN ENVIRONMENTAL PROTECTION:
INNOVATIONS DEVELOPING PREVENTION OF ATMOSPHERIC POLLUTION*

Vaidotas KISIELIUS,

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija

Vaidotas KISIELIUS

Ministry of Environment of the Republic of Lithuania

Santrauka

Straipsnyje nagrinėjama inovatyvi viešojo valdymo priemonė – prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistema. Aiškinama, kokia problema yra sprendžiama šios sistemos pagalba. Pateikiamos sistemos įkūrimo priežastys, pabrėžiamas jos veikimo modelio savitumas. Taip pat aptariamos sistemos taikymo apimtys ir bendras šiuolaikinis jos daromas finansinis poveikis Lietuvos įmonėms.

Šios sistemos veikimo mastams įgaunant pagreitį Europos Sąjungoje, jos taisyklių tobulinimui dažnai yra pasitelkiamos naujos politinės priemonės. Naudojant prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemą ženkliai griežtėjančių aplinkosauginių reikalavimų įgyvendinimui, ateityje ji darys vis didesnę potencialią ekonominę įtaką valstybės narėms, jų verslo subjektams ir eiliniams vartotojams. Pateikiama išvada, kad dėl šios sistemos daromo ekonominio poveikio, inovacijų aktyvinimas šia kryptimi turėtų būti suvokiamas kaip perspektyvi mokslinių tyrimų ir praktinės veiklos sritis. Išskiriamos keliolika šios srities kryptų, kurių nagrinėjimas turėtų būti perspektyviausias.

2014 m. spalio mėn. Europos vadovų tarybos priimti sprendimai ambicingiems Europos Sąjungos 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijos tikslams įgyvendinti numato naudoti reformuotą prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemą. Todėl pagrindinis dėmesys yra skiriamas prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemos kūrimui ateinančio dešimtmečio perspektyvoms aptarti bei galimam šių perspektyvų poveikiui jos dalyviams nustatyti.

Raktiniai žodžiai: viešasis valdymas, aplinkosauga, atmosferos tarša, apyvartiniai taršos leidimai

Summary

The article examines innovative instrument in public governance – the emissions trading system. It describes the problem that is attempted to be solved by that system, explains the foundations and emphasizes the uniqueness of this model. The scope of the system as well as its modern financial impact on Lithuanian companies is discussed.

While the scale of operation of this system gains momentum in the European Union, new policy measures are often applied to improve its functioning. Applying emissions trading system for the purpose of meeting the significantly tightening environmental requirements, the potential impact of it on the Member States, its business representatives and ordinary consumers is expected to become higher. The conclusion is provided that because of the economic impact of the system, innovation activation in this direction in the field of analysis should be perspective. Several directions of the fields that are supposed to be worth analyzed are distinguished.

The European Council Conclusions of October 2014 specifies that the reformed emission trading system is to be one of the key instruments for the implementation of the European Union's 2030 climate and energy policy framework. Therefore, the main attention in the article is paid to discuss the perspectives of the emissions trading system in the upcoming decade and to highlight the prospects for its participants.

Keywords: public governance, environmental protection, atmospheric pollution, emission trading

Straipsnis recenzuotas

INNOVATION STRATEGIES FOR THE EUROPEAN UNION

INOVACIJŲ STRATEGIJOS EUROPOS SAJUNGAJ

Boriss MELNIKAS, Prof Habil Dr
Vilnius Gediminas Technical University

Boriss MELNIKAS, prof. habil. dr.
Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Summary

The present publication deals with possibilities for the development of innovation activities, new forms of economic, social and technological headway designed to create and further improve economies based on knowledge and high technologies sector in the European Union. Innovation processes in economy and culture in the context of the enlargement of the European Union are analyzed in the article. The main emphasis is put on strategic decisions in the area of knowledge economy and high technologies sectors creation and further modernization as well as creation of scientific and technological progress oriented networks of clusters. High technology sectors development and clusterization oriented towards the increase of efficiency of various national and regional economies is a critical precondition for successful creation of modern economy based on knowledge, both in the whole space of the European Union and particular countries. A concept of creation of regional and cross-regional clusters and their networks also known as „economic oases“ is suggested here, this concept is oriented to the intensive activating of innovations.

Keywords: *innovation, knowledge economy, culture, networking, clusters, strategies, European Union*

Article reviewed

Santrauka

Publikacija yra skirta aptarti įvairias galimybes plėtoti inovacijas, naujas ekonominės, socialinės raidos bei technologijų pažangos formas atsižvelgiant į šiuolaikinius žiniomis grįstos ekonomikos bei aukštųjų technologijų sektoriaus kūrimo ir tolimesnio modernizavimo Europos Sąjungoje reikmes. Straipsnyje yra analizuojami inovacijų procesai ekonomikoje ir kultūroje, visų pirma – Europos Sąjungos plėtros procesų kontekste. Didelis dėmesys yra skiriamas strateginiams sprendimams, orientuojamiems į žiniomis grįstos ekonomikos bei aukštųjų technologijų sektoriaus kūrimą ir tolimesnį modernizavimą, taip pat į mokslo ir technologijų pažangai aktyvinti reikšmingų klasterių tinklų kūrimą. Parodyta, kad aukštųjų technologijų sektoriaus kūrimas ir klasterizacijos procesai yra itin svarbi prielaida efektyvinti įvairias nacionalines bei regionines ekonomines sistemas bei sėkmingai kurti ir plėtoti žiniomis grįstas ekonomikas tiek Europos Sąjungos ekonominėje erdvėje visumoje, tiek ir atskirose Europos Sąjungoje šalyse. Straipsnyje yra išdėstyta regioninių ir tarpregioninių klasterių bei jų tinklų, taip pat taip vadinamų „ekonominių oazių“ koncepcija, orientuota į intensyvių inovacijų aktyvinimą.

Raktiniai žodžiai: inovacijos, žinių ekonomika, kultūra, tinklaveika, klasteriai, strategijos, Europos Sąjunga

EKONOMINIO KATALIZATORIAUS KONCEPCIJA: POREIKIAI, PRIORITETAI, ĮGYVENDINIMAS

THE CONCEPT OF ECONOMIC CATALYST: NEEDS, PRIORITIES, REALIZATION

Edmundas SMILGA, prof. habil. dr.

Antanas LAURINAVIČIUS, dr.

Algimantas LAURINAVIČIUS, dr.

Vilniaus universitetas

Edmundas SMILGA, Prof Habil Dr

Antanas LAURINAVICIUS, Dr

Algimantas LAURINAVICIUS, Dr

Vilnius University

Santrauka

Straipsnyje pateikta keletas pasiūlymų, kaip panaudoti ekonominio katalizatoriaus koncepciją valstybės mastu ir atlikti rezonansinį visuomenės sužadimą. Tarp tokių pasiūlymų paminėtina visiškos energetinės nepriklausomybės projektas, besiremiantis dvideginio taršai neutralios šalies koncepcijos įgyvendinimu, Vaikų galimybių fondas, visą naująją šalies piliečių kartą paverčiantis kapitalo savininkais, jūrinės valstybės potencialo plėtra, valstybinis rizikos kapitalo fondas, kvazi-virtuali į eksportą orientuota sveikatos apsaugos sistema bei tinklinė strateginio valdymo sistema valstybės valdymo srityje. Pastebėtina, kad norint pasiekti tokių didžiųjų uždavinių, visuomenėje ir šalies valdymo struktūrose reikalinga atlikti rezonansinį sužadimą.

Raktiniai žodžiai: ekonominis katalizatorius, rezonansinis sužadimas, strateginio valdymo sistema

Summary

This paper presents a number of concrete proposals on how to apply the concept of the economic catalyst and carry out nationwide resonance stimulation of state and society. Among the suggestions should be mentioned a project of full energy independence, based on a concept carbon-neutral economy; a Children's Opportunities Fund, which could turn the new generation of citizens to capital owners; the development of possibilities of the marine economy; a Public Venture Capital Fund; a quasi-virtual export-oriented health care system; and strategic management system in the field of public administration. It should be noted that in order to achieve such great challenges in society and governance structures it is necessary to carry out the resonant stimulation.

Keywords: economic catalyst, resonant stimulation, strategic management system

Straipsnis recenzuotas

VERSLO ANALITIKA: INFORMACINIAI POREIKIAI *BUSINESS INTELLIGENCE: INFORMATION NEEDS*

Svetlana NEMITKO,
Rimvydas SKYRIUS, prof. dr.
Vilniaus universitetas

Svetlana NEMITKO,
Rimvydas SKYRIUS, Prof. Dr
Vilnius University

Santrauka

Verslo analitika turi teikti vartotojams kokybiškas įžvalgas ir taip tenkinti jų siekius būti informuotiems. Technologinis ir vadybinis arba socialinis verslo analitikos aspektai vertinami skirtingai, tačiau technologiniu aspektu pagrįsti lūkesčiai iššaukia nemažą verslo analitikos sistemų diegimo riziką, jei nėra deramai įvertinti vartotojų poreikiai ir motyvai naudotis šiomis sistemomis. Straipsnio tikslas – pilotinio tyrimo pagalba atskleisti verslo vartotojų analitinių informacinių poreikių prioritetus. Atliktas tyrimas atskleidė tam tikras vartotojų nuostatas verslo analitikos taikymo srityje, o taip pat prieštaravimus vertinant technologijų vaidmenį. Gauti rezultatai tarnaus tolimesniems tyrimams efektyvaus vartotojų informavimo srityje.

Raktiniai žodžiai: verslo analitika, sprendimų parama, informacijos poreikiai

Straipsnis recenzuotas

Summary

Business intelligence has to provide users with quality insights and satisfy their requirements for informing. The technology approach and managerial or social approach to business intelligence are different, and expectations based on technology approach create a substantial implementation risk for business intelligence systems implementation, if the user needs and motivation to use the systems are not properly evaluated. The goal of this paper is to clarify the priorities of business users' analytical information needs by performing a pilot research. The performed research has revealed several user attitudes towards business intelligence applications, as well as some contradictions regarding the role of technologies. The results of the research will serve as the basis for further research in the area of effective user informing.

Keywords: *business intelligence, decision support, information needs*

UNIVERSITETAI IR ŽINIOMIS GRINDŽIAMOS VISUOMENĖS KŪRIMAS: ŠIUOLAIKINIAI IŠŠŪKIAI

UNIVERSITIES AND CREATION OF THE KNOWLEDGE-BASED SOCIETY: CONTEMPORARY CHALLENGES

Boriss MELNIKAS, prof. habil. dr.
Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Boriss MELNIKAS, Prof Habil Dr
Vilnius Gediminas Technical University

Santrauka

Nagrinėjamos aktualios aukštojo mokslo sektoriaus tobulinimo problemos, kylančios žiniomis grindžiamos visuomenės bei žinių ekonomikos kūrimo sąlygomis. Pagrindinis dėmesys yra skiriamas apibrėžti aukštojo mokslo institucijų bei jų veiklos vaidmenį ir reikšmingumą kuriantis žiniomis grindžiamai visuomenei bei žinių ekonomikai, taip pat apibūdinti svarbiausius universitetų ir kitų aukštojo mokslo institucijų veiklos ir raidos principus, parodyti aukštojo mokslo sektoriaus modernizavimo problemas ir prioritetus.

Suformuluoti svarbiausieji universitetų ir kitų aukštojo mokslo institucijų veiklos ir raidos principai, apibūdinti žiniomis grindžiamos visuomenės bei žinių ekonomikos kūrimo ypatumus, reikšmingi universitetų veiklai. Detaliai apibūdinti humanistinių, demokratinių bei moralumo orientacijų principai, inovatyvumo skatinimo ir sinergetinių efektų paieškos bei realizavimo principai, naujų poreikių kūrimo ir realizavimo principai, internacionalizavimo principai.

Aprašytos pagrindinės problemos, būdingos aukštojo mokslo sektoriui, detaliai aptartos aukštojo mokslo vaidmens ir prasmės neadekvatus suvokimo problemos, kultūros ir mentaliteto aukštojo mokslo sektoriuje problemos, taip pat vadybos aukštojo mokslo srityje problemos.

Raktiniai žodžiai: universitetai, žiniomis grindžiama visuomenė, inovacijos, ekonomikos augimas, kultūra

Summary

Urgent problems in the area of the modernization of higher education sector considering the knowledge-based society and knowledge economy creation are analysed. The main attention is focused to the role and importance of the universities and other higher education institutions and their activities in the process of knowledge based society and knowledge economy creation, to the define of the main principles of activities and development of universities and other higher education institutions, and to the main problems and modernization priorities of these institutions.

The main principles of the activities and development of universities and other higher education institutions are formulated, as well as peculiarities of the processes of knowledge based society and knowledge economy creation are described. Principles of humanistic, democratic and ethical orientations, principles of stimulation of the innovations and of searching for sinergetic effects, principles of creation and realization of the new needs, principles of internationalization are characterized in detail.

The main problems and development priorities of the higher education sectors modernization are described: the problems of the non – adequacy in the understanding of role and importance of higher education systems, the problems of culture and mentality as well as the problems of management and administration in the area of higher education are discussed.

Keywords: universities, knowledge-based society, innovations, economy growth, culture

Straipsnis recenzuotas

KARJEROS KONCEPCIJA: KULTŪRINIAI POKYČIAI IR TRANSFORMACIJA

CONCEPTION OF CARRER: CULTURAL CHANGES AND TRANSFORMATION

Adomas Vincas RAKŠNYS
Andrius VALICKAS, doc. dr.
Mykolo Romerio universitetas

Adomas Vincas RAKSNYS
Andrius VALICKAS, Assoc Prof Dr
Mykolas Romeris University

Santrauka

Straipsnyje keliamas tikslas išanalizuoti esmines dviejų opozicinių pasaulėžiūrų - modernizmo ir postmodernizmo bruožus, atskleidžiant jų galimą įtaką pačiam svarbiausiam valstybių ir organizacijų ištekliui - individui bei diskursui dėl individo karjeros. Nuolatiniai Vakarų kultūros vystymosi pokyčiai neišvengiamai formuoja naujus patirties ir percepcijos tipus, įvaizdžius ir vaidmenis, gyvenimo formas, kurių raiška tampa šiuolaikinės valstybės, jose veikiančios organizacijos bei šių sistemų mikroelementai - individai. Minėtos vis intensyvėjančios sisteminės transformacijos gali būti analizuojamos kaip pasaulėžiūrų kaita pereinant iš modernizmo prie postmodernizmo. Nagrinėjant šių perspektyvų bruožus dažniausiai sutinkama, jog esminės modernizmo projekto reprezentacinės charakteristikos apima tokius aspektus kaip moksliniu metodu, racionalumu, stabilumu grįstas pasaulio supratimas, gebėjimas atrasti objektyvią tiesą, augantys sekuliarizacijos procesai, tikėjimas technologiniu progresu, jo tęstinumu socialinėje dimensijoje bei pasitikėjimas vienijančiais ir universaliai pritaikomais metapasakojimais. Istoriskai, postmodernizmo genezė dažniausiai sietina su pokyčiais visuomenėje prasidėjusiais nuo 1950 metų kultūrinėje srityje siaurąja prasme : architektūroje, literatūroje, dailėje. Šie procesai pasižymėjo tradicinių sampratų kritika, naujų, eksperimentinių meninių formų susiformavimu paremtu išskaidymu, santykinumu, laisvės poreikio adoracija, hibridizacija, ženklų pranokstančių reprezentuojamą turinį ir absoliučių formų atsisakymo tendencijomis. Ypatingai reikšminga tai, kad minėtų parametrų sklaida įgavo tęstinumą ir analizuojant kultūrą plačiąja prasme, kitose visuomenės dimensijose, kaip politikoje, vadyboje ir administravime. Postmodernizmas pradėjo atskleisti tai, kad visiems tradiciniams konstruktais, stabilioms ir ilgalaikėms struk-

Summary

The article aims at analyzing two opposing worldviews – modernity and postmodernity characteristics in respect to the main resource of states and organizations – individual and the discourse on the individual career.

Permanent changes of the western culture inevitably form new experiential and perceptual types, images, roles and life forms, which find expression in contemporary states, organizations and their microelements – individuals. The systemic transformations, which are becoming more intensive, can be analyzed as worldview changes, passing from the perspective of modernity towards post-modernity. Analyzing the features of these characteristics, it is usually agreed that the essential representative components of modernity project comprise such aspects as world concept based on scientific method, rationality and stability, search and ability to find the objective truth, increasing secularization processes, belief in the technological progress, its' continuity in the social dimension and trust in unifying and universally upheld meta-narratives. Historically, the genesis of post-modernity the most often is related to the changes in the society, which started form 1950 first of all in the cultural sphere in the narrow sense: architecture, literature, painting. These processes are distinctive in the critical approach towards traditional concepts, formation of new experimental artistic forms, which were based on differentiation, relativity, adoration of the need for freedom, hybridization, repudiation tendencies of the signs overwhelming the represented contents and absolute forms. It is especially relevant that spread of the mentioned parameters acquired continuity also analyzing the culture in wide sense in other dimensions of the society, such as politics, management and administration. Post-modernity helped to reveal

tūroms egzistuoja alternatyvos. Todėl tai, kas atrodė nepajudinama gali būti pakeičiama ar, pozityviai dekonstruojant, įvertinama iš naujo. Tradiciniai reikalavimai ir normos, būdingos modernizmo kultūros individui, postmodernizme gali būti pakeičiamos remiantis unikalios patirties parametrais, asmeninėmis charakteristikomis paremto gyvenimo konstravimo projektais (personaliniais, mažaisiais pasakojimais). Šių ir kitų aspektų kaita individo ir jo karjeros požiūriu yra nagrinėjama straipsnyje. Postmodernizmo epochoje pokyčių kontekste pasikeitė požiūris į karjerą. Karjera tapo ne pašaukimo ar kokių nors iš anksto numatytų vaidmenų ar tradicijų realizavimu, bet asmeniniu projektu. Organizacinė karjera tapo paties individo konstruojamo pasakojimo fragmentu.

Raktiniai žodžiai: modernizmas, postmodernizmas, individas, organizacija, karjera

Straipsnis recenzuotas

the existence of alternatives for all traditional constructs, stables and long term structures. Therefore everything which seemed to be unchangeable can be changed and positively deconstructed. Traditional requirements and norms distinctive for the individual of modern culture, can be changed in the era of post-modernity on the basis of unique experience parameters, life construction projects grounded in the personal characteristics (individual, small narratives). Change of these and other aspects in relation to individual and his career is analyzed in the article. In the era of post-modernity approach to career has essentially changed. Career was started to be conceived not as a vocation or implementation of predetermined roles or traditions, but as self designed project. Organizational career became just a fragment of self developed individual narrative.

Key words: modernism, post-modernism, individual, organization, career

INNOVATION ACTIVITIES OF ENTERPRISES IN ECONOMIC SPACE OF THE EUROPEAN UNION

ĮMONIŲ INOVACINĖ VEIKLA EUROPOS SAJUNGOS EKONOMINĖJE ERDVĖJE

Bahman PEYRAVI

Vilnius Gediminas Technical University

Bahman PEYRAVI

Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Summary

Innovation activities of enterprises in economic space of the European Union are analyzed in this article. It is noted that innovation activities is especially important factor of the sustainable development and economic growth.

Main theoretical approaches to the innovations and innovation activities of enterprises are described. Situation in the field of innovation activities in the countries of the European Union is described in details.

Keywords: *innovations, innovation activities, enterprises, European Union, sustainable development*

Article reviewed

Santrauka

Straipsnyje analizuojama įmonių inovacinė veikla Europos Sąjungos ekonominėje erdvėje. Parodyta, kad inovacinė veikla yra išskirtinai svarbus veiksnys įgyvendinant darnios plėtros ir ekonomikos augimo siekius.

Apibūdinti pagrindiniai teoriniai požiūriai į inovacijas ir įmonių inovacinę veiklą. Europos Sąjungos šalyse susiklosčiusi situacija inovacinės veiklos srityje yra detaliai apibūdinta.

Raktiniai žodžiai: inovacijos, inovacinė veikla, įmonės, Europos Sąjunga, darni plėtra

Bason Ch. 2014. Leading Public Sector Innovation. Co-creating for a better society. Chicago: Policy Press, 271 p.

Šiuolaikinio viešojo valdymo struktūroje inovatyvumas, inovacinė ideologija ir inovacinės veiklos praktika teoretikų yra suprantamas kaip modernus, kompleksinis atsinaujinimo procesas tiek viešųjų organizacijų, tiek jų institucinių tinklų, tiek tarpsektorinės sąveikos lygmenyse. Inovacijų valdymo procesas yra tiesiogiai siejamas su globalizacijos iššūkiais valdymo modernizavimui, reformų, strateginių krypčių formavimui ir inovacinių jų įgyvendinimo faktorių poveikio tyrimui. Todėl, galima teigti, kad inovacijų valdymas viešajame sektoriuje siekia įtvirtinti viešojo valdymo reformų ciklą eigoje principą – „nuo idėjos – iki viešosios vertės“, kaip esminį inovacinės ideologijos instaliavimo organizacijų veiklos praktikoje determinantą. Šias ir kitas modernaus inovacijų valdymo viešajame sektoriuje problemas recenzuojamoje monografijoje analizuoja žinomas danų viešojo valdymo teoretikas Ch. Bason. Monografija yra pavyzdinčiai struktūrizuota, jos turinyje aptariami esminiai sofistikuoto inovatyvaus viešųjų organizacijų valdymo dekompozicijos elementai.

Pirmoje monografijos dalyje autorius fokusuoja analitines pastangas siekdamas pagrįsti savo požiūrį į inovacijas suponuojančių priežastingumo dimensijų turinį, pateikia egzistuojančių inovacijų tipologizavimo įvairovę ir inovacijų valdymo kokybinių – kiekybinių parametrų poveikio organizacinės veiklos pokyčiams, vertinimą (p.40-46). Galima teigti, kad autorius, naudodamas įvairias mišrios analizės, sintezės, teorinio modeliavimo ir kitų metodologinių tyrimo principų galimybes, demonstruoja neeilinius analitinius gebėjimus. Studijuojant monografiją, galima daryti išvadą, kad autorius yra puikiai įvaldęs mokslinio tyrimo metodologijos, kaip mokslo analitinio struktūrizavimo ir inovacinės veiklos ciklų projekcijų modeliavimo logiką. Monografijos autorius, naudodamasis gausia moksline – dokumentine literatūra (apie 250 šaltinių), pasižymi neeiliniais šaltinių sistemavimo, analitinio sintezavimo, interpretavimo ir kitais metodologiniais instrumentais, sudarančiais tyrimo instrumentarijus visumą, puikiai supranta, kad inovacijų valdymo analizė reikalauja itin gilaus teorinio pasirengimo, ką autorius demonstruoja visuose keturiuose monografijos skyriuose. Analizuodamas inovacijų valdymo teorinius konstruktus, interpretuodamas jų modelių įvairovę, autorius identifikuoja esmines inovacijų valdymo procesus determinuojančias dedamąsias: sisteminių – strateginių jų valdymo pobūdį (p. 72-84), politinių inovacijų valdymo kontekstą kaip politinės paramos

ir normatyvinės - nustatytinės aplinkos reikšmingumą valdant inovacinius procesus, išvengiant rizikos faktorių ir trukdžių (p. 53, 64-67).

Galima teigti, kad esminė metodologinė autoriaus nuostata remiasi teorinėmis inovacijų valdymo sistemos, kaip pokyčių valdymo subsistemos identifikavimo premisa, įgalinančią įtvirtinti svarbias organizacines – institucines naujoves viešojo valdymo praktikoje, kurios būtinos valstybės institucijų veiklos valdymo modernizavimui. Išskirtiniais tyrimo kokybės standartais pasižymi inovacinės veiklos mechanizmų teorinis modeliavimas. Akcentuodamas gilios valstybės valdymo institucijų kompleksinės veiklos konteksto analizės reikšmingumą, Ch. Bason geba struktūrizuoti kompleksinės veiklos fazes, ciklus, išskirti elementus, veiksnius ir faktorius, t.y. atlikti kompleksinio inovacijų valdymo lauko segmentavimą. Svarbiausiais tokio segmentavimo fragmentais tampa organizacinių struktūrų pasirengimas priimti inovacinius iššūkius, inovacinio valdymo sąlygų (visų pirma – tarpsektorinės partnerystės formų vystymas, integracija tarp valdymo sektorių, valdžios ir verslo bei nevyriausybinių organizacijų), organizacinės kultūros pokyčių puoselėjimą, inovacijų valdymo kultūros pokyčius ir kt. (p.90-98, 120-124).

Inovacijų kūrimas ir įgyvendinimas viešajame sektoriuje yra viena iš strateginių viešojo valdymo proceso modernizavimo reformų sėkmės sąlygų. Strateginių organizacinių inovacijų pobūdį monografijos autorius traktuoja kaip sisteminių pobūdį turinčias organizacijų visuminės veiklos reikmes, charakteristikas, kryptis, valdant visų rūšių visuomeninės sistemos išteklius, siekiant įgyvendinti visuomenės struktūrinių darinių, interesų grupių, piliečių tikslus ir lūkesčius. Todėl, monografijoje, analizuodamas inovacinės organizacijų veiklos piramidę, autorius strateginiam inovatyvumo fundamentui teikia itin solidų – lemiamą vaidmenį formuojant būtiną sąveiką tarp valstybės aukščiausio lygio strateginių programų krypčių rengėjų – politikų ir organizacijų veiklos išorinių aplinkybių konteksto, pasižymintį specifiniais bruožais, charakteristikomis. Todėl, svarbiausiais determinantais, analizuojant strateginių inovacijų formavimo ir įgyvendinimo procesus, sistemas, Ch. Bason pateikia inovacijų strategijos konceptualizavimą, kaip tam tikrą bendros organizacijų strateginio valdymo sistemos subsistemą, kaip instrumentą, formuojant naujas idėjas, naujas veiklos vadybos formas, ieškant

naujų viešosios vertės kūrimo galimybių, technologinių, socialinių formų, metodų, procedūrų. Viešojo sektoriaus organizacijų galimą pasirinkimą, monografijos autorius klasifikuoja į antrepreneriško pobūdžio inovacijas, institucines inovacijas, atviro tipo inovacijas, strategiškai lanksčias inovacijas (p. 76-78).

Inovacinių procesų valdymas viešajame sektoriuje yra žymiai sudėtingesnis, nei privačiame sektoriuje visų pirma dėl to, kad nepasiteisinusios inovacijos, turinčios tikslą keisti, modernizuoti ir reformuoti viešųjų institucijų veiklą turi nepalyginamai didesnio mąsto pasekmes gyvybiškai svarbiose visos valstybės ekonominėse, socialinėse, ekologinėse ir kitose visuomenei reikšmingose srityse. Todėl, knygos autorius, suprasdamas valstybinių institucijų veiklą, kaip labiau hierarchizuotą, orientuotą į veiklos procesų biurokratinius suvaržymus, taisykles, regulacijas, viena iš pagrindinių inovatyvios aplinkos kūrimo ir inovacijų diegimo sėkmės sąlygų viešajame sektoriuje, išvelgia jo tiesioginėje sąveikoje, įvairiose partnerystėse, kooperacijos ir integracijos formose su verslo ir nevyriausybinėmis organizacijomis bei struktūromis. Ch. Bason kategoriškai neatmeta ir sėkmingos veiklos galimybių plėtojant integracines, tinklaveikos formas, socialinių, politinių, institucinių tinklų kūrimo ir sėkmingo funkcionavimo tarp viešojo sektoriaus lygių ir rūšių vidinėje erdvėje – finansų valdymo, informacinių technologijų diegimo, e-valdžios plėtros ir kitose sferose.

Atskira problema viešojo sektoriaus veiklos sistemų veiklos tobulinime monografijos aštuntame poskyryje analizuojama piliečių, jų asocijuotų struktūrų dalyvavimas inovacijų kūrimo ir jų diegimo procesuose. Čia autorius laikosi klasikinės nuostatos, būdingos klijentelizmo teoriniams konceptams apie itin svarbų valdžios institucijų vaidmenį įtraukiant dažnai indiferentiškai nusiteikusias piliečių grupes, skatinant ir siekiant plėtoti sąlygas, leidžiančias pasireikšti jų kūrybingumui, iniciatyvoms, novatoriškumui ir kitoms adhokratiškos kultūros formoms. Ch. Bason paneigia egzistuojančias teorijas ir mitus apie piliečių organizacijų ir individų įtraukimo į inovacinių procesų vystymą, kaip pernelyg didelių kaštų procesą, nerealius tokio piliečių įtraukimo rezultatų lūkesčius ir kt. Ch. Bason monografijoje pakankamai kokybiškai argumentuojama kokios priemonės, metodai, modeliai ir instrumentai būtini siekiant, kad piliečiai taptų ne tik viešųjų paslaugų, bet ir inovacijų kūrimo ir diegimo

pilnateisiais dalyviais – bendrakūrėjais, t.y. iš pasyvių viešųjų paslaugų vartotojų piliečiai kaip klientai gali ir privalo tapti aktyviais paslaugų teikimo dalyviais (p.156-157).

Monografiją sudarančių keturių skyrių struktūrizavimo logiką laikyčiau vienu iš svarbiausių autoriaus pasiekimų, t.y. pats problemos struktūrizavimas yra XXI a. mokslinės analizės inovatyvumo pavyzdys. Kiekvieno iš vienuolikos monografijos poskyrių struktūroje yra pateikiamas ne tik inovacinės veiklos, krypties, srities, valdymo parametrų dizainas, t.y. autoriaus inovacijų kūrimo ir įgyvendinimo, kaip šiuolaikinio valdymo optimizavimo priemonės būtinumo pagrindimo eksplanavimas, bet ir rekomendacijų, normatyvinių procedūrų ir priemonių kaip tai atlikti, pagrindimas. Autorius detalai identifikuoja kokios inovatyvios veiklos metodologijos, priemonės, modeliai, faktoriai yra svarbiausi ir naudingiausi vienaip ar kitaip stiprinant viešųjų organizacijų inovacinį potencialą, būtiną ex - post, t.y. šiandienos ir rytdienos organizacinės veiklos valdymo modernizavimo problemų sprendimui.

Recenzuojant ne pirmą, viešojo valdymo problemas analizuojantį darbą, neretai tenka susidurti su tam tikru autoriaus pozicijų dualizmu, interpretavimo alogizmais, nepakankamai „išgrynintais“ autorių požiūriais ir kt.. Ch. Bason monografijoje, tiriančioje vieną moderniausių viešojo valdymo problemų – inovacinės veiklos dialektiką XXI a. pradžioje, kokių nors rimtų analizės, interpretacijos prieštaravimų ir teorinės minties viražų, teorinių pozicijų naudojimo neatitikimo tyrimo logikai, problemų struktūrizavimo ir kitų metodologinio pobūdžio problematiškumo aspektų nelengva aptikti. Gal būt, autorius galėjo trečiajame poskyryje išplėtoti pradėtą analizuoti inovacinės veiklos rizikos problemą, kaip itin svarbią inovatyvios ideologijos tapsmo inovaciniais procesais ir jų efektyvumo rezultatais, grandinėje. Tiesa, inovacinės rizikos faktoriai ir trukdžiai yra dažnai netiesiogiai identifikuojami bendrame vieno ar kito skyriaus bei poskyrių analizės kontekste.

Monografijoje gausu originalios grafikos, būtinos akcentuojant inovatyvios veiklos valdymo modelių, konceptų, rekomenduojamos veiklos sisteminių požiūrių turinį ir formas. Ch. Bason monografijos recenzavimas suteikia pozityvų tikėjimą ir lūkesčius, kad bent dalis inovacinės veiklos plėtros geriausios patirties bus perimta ir bandoma realizuoti Lietuvos viešojo sektoriaus veiklos reformavimo praktikoje.

Alvydas RAIPA, prof. dr.
Mykolo Romerio universitetas

Galinienė, B. 2015. Turto ir verslo vertinimo sistemos transformacijos. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 352 psl.

Vilniaus universiteto leidykla išleido naują prof. dr. Birutės Galinienės monografiją „Turto ir verslo vertinimo sistemos transformacijos“.

Monografija yra skirta kompleksiskai išnagrinėti ir apibendrinti gausias teorines žinias bei ilgametį praktinį patyrimą, sukauptą kuriant, plėtojant ir modernizuojant šiuolaikinę turto ir verslo vertinimo sistemą, šios monografijos medžiaga leidžia susidaryti išsamų ir platų vaizdą apie sudėtingus turto ir verslo vertinimo sistemos plėtros reiškinius, naujus iššūkius, kylančias problemas bei jų sprendimo galimybes.

Monografijoje yra pateikta gausi autorės ilgamečių tyrimų medžiaga, pasižyminti akivaizdžiu tęstinumu: 2004 metais jau buvo išleista autorės monografija „Turto ir verslo vertinimo sistema. Formavimas ir plėtros koncepcija“, skirta būtent tuo laikotarpiu išryškėjusioms turto ir verslo vertinimo sistemos kūrimo aktualijoms, todėl dabar išleista naujoji monografija gali būti vertinama kaip platesnio ir gilesnio mokslinio pažinimo ir tyrimų tęstinumo siekius realizuojantis naujas mokslinis darbas, skirtas aktyviai ir kryptingai reaguoti į naujai išryškėjusius tyrimų poreikius, pratęsti turto ir verslo vertinimo sistemos nagrinėjimą atsižvelgiant į naujus reiškinius ir iššūkius bei į naujai išryškėjusius šios sistemos transformavimo procesus, taip pat į būtinumą moksliniais tyrimais atsiliiepti į naujas aplinkybes, lemiančias šios sistemos tobulinimo perspektyvas, ypač - globalizacijos ir ekonomikos internacionalizavimo sąlygomis. Beje, pastebėtina gana įdomi detalė: pirmoji monografija, išleista 2004 metais, atspindi tuos reiškinius bei tas turto ir verslo vertinimo sistemos kūrimo ir plėtros aplinkybes, kurios buvo pasireiškusios tuo laikotarpiu, kai vyko pasirengimas Lietuvos ir kitų Centrinės ir Rytų Europos šalių integracijai į Europos Sąjungą, tuo tarpu naujojoje, jau 2015 metais išleistoje monografijoje yra pateikiama medžiaga, apibendrinanti tiek per ankstesnius metus, tiek ir per pirmąjį narystės Europos Sąjungoje dešimtmetį sukauptą kokybiškai naują patyrimą, išreiškiantį turto ir verslo vertinimo sistemos plėtros ypatumus ir aktualijas, išryškėjusias jau tomis sąlygomis, kai socialinė ir ekonominė raida vyksta bendrojoje Europos Sąjungos socialinėje ir ekonominėje erdvėje. Pastebėtina ir tai, kad šioje 2015 metais išleistoje monografijoje pateikiama medžiaga taip pat atspindi raidos procesus,

išryškėjusius laikotarpiu nuo įstojimo į Europos Sąjungą iki mūsų dienų, kai Lietuva tapo euro zonos priklausančia šalimi (ši aplinkybė leidžia palinkėti autorei ateityje parengti trečiąją turto ir verslo vertinimo sistemai skirtą monografiją, kurioje būtų išryškinti tie nauji raidos ypatumai, kurie ateityje neabejotinai pasireikš šiai sistemai funkcionuojant jau euro zonos sąlygomis).

Visumoje galima teigti, jog autorės naujai išleista monografija yra skirta apibendrinti ir kritiškai įvertinti per pastaruosius dvidešimt metų susiformavusią turto ir verslo vertinimo sistemos, taip pat visos Lietuvoje susikūrusios turto ir verslo vertintojų bendruomenės brandą, naujų vertybių ir naujų prioritetų atsiradimą, sklaidą ir įgyvendinimą, turto ir verslo vertinimo sistemos transformavimo galimybes, kryptis ir įveikiamas ar neįveikiamas kliūtis.

Monografijoje parodyta, kad turto ir verslo vertintojų veiklai Lietuvoje per pastaruosius dešimtmečius buvo būdingi kardinalūs pokyčiai. Vertintojų bendruomenė, jos gyvenimas ir raida – gana sudėtinga ir išskirtinai įdomi mokslinio pažinimo sritis, pasižyminti joje kylančiais poreikiais atskleisti ir nuolat tirti daugialypius ir dažnai prieštarigus reiškinius turto ir verslo vertinimo sistemoje, jų priežastinius ryšius, suvokti naujas tendencijas, atskleisti aktualias problemas ir rasti jų sprendimo būdus.

Monografijoje išryškinta mintis, jog turto ir verslo vertinimo sistemos formavimasis ir jos tobulinimo procesai yra neatsiejami nuo bendrųjų visai visuomenei būdingų pokyčių procesų, nuo bendros ūkio ir ekonominės politikos raidos, ypač nuo tų procesų, kurie išreiškia socialinę ir ekonominę dinamiką Europos Sąjungoje: Europos Sąjungos ekonominėje erdvėje vykstantys pokyčiai suponuoja visų ūkinių subjektų veiklos naujos kokybės poreikį, nulemia suvokimą, kad būtina sąlyga įgyvendinti daugialypius visuomenės tobulinimo lūkesčius yra pačios visuomenės gebėjimai inicijuoti ir kryptingai vykdyti esmines kokybinio pobūdžio permainas. Savaime suprantama, jog šis teiginys yra betarpiškai taikytinas ir visai turto ir verslo vertinimo sistemai, juolab globalizacijos ir kapitalo judėjimo procesai sudaro prielaidas tam, kad natūraliai atsirastų poreikiai kelti vis didesnius reikalavimus turto ir verslo vertinimo paslaugoms.

Vertinant monografijos temos aktualumą yra pabrėžtina ir ta aplinkybė, jog šiuolaikiniai sandoriai kapitalo rinkoje sunkiai įsivaizduojami be išvystytos turto ir verslo vertinimo sistemos. Besikeičiančios sąlygos, nauji reikalavimai, keliami turto ir verslo vertinimo sistemos dalyviams (vertintojams, profesinėms vertintojų organizacijoms, vertintojų veiklos priežiūrą vykdančioms institucijoms, aukščiausio lygmens valdžios institucijoms), nacionalinės ir tarptautinės aplinkos veiksniai lemia nuolatinius turto ir verslo vertinimo sistemos pokyčius, į kuriuos reaguojant reikia remtis adekvačiais teoriniais sprendimais. Tenka pažymėti, jog šiuolaikinė turto ir verslo vertinimo teorija yra labai sudėtinga, jos taikymo praktikoje pastoviai išryškėja poreikiai adaptuoti įvairius teorinius modelius ir sprendimus atsižvelgiant į konkrečias praktinio pobūdžio problemas ir aplinkybes, o tai reikalauja atitinkamų mokslinių tyrimų ir praktinio darbo pastangų, kad turimas sukauptų teorinių žinių potencialas būtų pastoviai ir kryptingai papildomas ir transformuojamas adekvačiais rinkos raidos praktikoje išryškėjančioms naujoms aplinkybėms ir tiek tarptautinių, tiek ir nacionalinių rinkų specifikai.

Monografijoje pateikiama autorės atliktų mokslinių tyrimų ir kitų jos darbų medžiaga, skirta turto ir verslo vertinimo sistemos kūrimo ir plėtojimo raidai ir aktualijoms, sukauptos praktinės patirties kritiniam vertinimui ir raidos perspektyvų aptarimui, pasižymi plačia problematikos aprėptimi ir kompleksiskumu. Kartu pabrėžtina, jog prioritetinis dėmesys monografijoje yra teikiamas toms aplinkybėms, kurios atspindi poreikius gerokai pagilinti ir išplėsti turto ir verslo vertinimo sistemos triados „turtas – vertinimas – vertintojai“ sampratą, taip pat aplinkybėms, atspindinčioms būtinumą adekvačiai reaguoti į šios triados sudedamųjų dalių vaidmens kaitą šiuolaikinių globalizacijos, socialinės ir ekonominės raidos internacionalizacijos, Europos integracijos iššūkių kontekste. Monografijos medžiagoje daug dėmesio yra skiriama ir visos turto ir verslo vertinimo sistemos valdymo ir funkcionavimo efektyvumui.

Monografijos medžiaga pasižymi aiškia ir logiška struktūra. Pirmajame monografijos skyriuje „Sisteminiis požiūris į turto ir verslo vertinimą: dėsningumai ir nauji iššūkiai“ pristatomas sisteminiis požiūris į turto ir verslo vertinimo sistemą, jos formavimo raidą ir esminius pokyčius. Didelis dėmesys yra skiriamas turto ir verslo vertinimo sistemos formavimo ir plėtros etapų kriterijų apibūdinimui atsižvelgiant į esminius pokyčius

nacionalinėje ir tarptautinėje turto ir verslo vertinimo aplinkoje, išsamiai ir naujai pažvelgta į turto ir verslo vertinimo sistemos esminių elementų (turtas ir verslas – kaip vertinimo objektas, vertintojai – vertinimo subjektas, vertinimo procesas) teorines ir metodologines problemas, esamus prieštaravimus ir neatitikimus turto ir verslo vertinimo poreikiams. Šiame skyriuje taip pat apibūdinama ir turto rinka kaip labai svarbus informacijos šaltinis turto ir verslo vertintojams, analizuojama jos sąveika su ekonomikos plėtra, nekilnojamojo turto rinkos reguliavimo aplinkybės, turto rinkos tyrimo metodologijos taikymo praktikoje problemos.

Antrajame monografijos skyriuje „Turto ir verslo vertinimo sistemos teisinis reglamentavimas, teorinis ir metodologinis pagrindimas“ yra nagrinėjamas turto ir verslo vertinimo sistemos teisinis reglamentavimas, atskleidžiami turto ir verslo vertinimo Lietuvoje teisinės bazės formavimo pagrindai, vertinama teisinės bazės formavimo raida istoriniu požiūriu, įvertinami naujausieji teisinio reglamentavimo pokyčiai. Atskleidžiamas sisteminiis požiūris į turto ir verslo nuosavybę, valdymą, naudojimą, disponavimą ir vertinimą, į naujasias turto ir verslo vertinimo transformacijų kryptis. Ypač daug dėmesio skirta turto ir verslo vertinimo metodų, vertės kiekybinio vertinimo būdų sampratai, jų praktinio taikymo sąlygų ir galimybių aiškinimui. Šiame skyriuje išryškunami verslo vertinimo metodologijos ypatumai, verslo rizikos vertinimo modeliai, jų praktinio taikymo galimybės ir problemos, atskleista rizikos įtaka verslo vertei.

Trečiasis monografijos skyrius „Finansinės veiklos analizės svarba ir įtaka turto ir verslo vertei“ skiriamas specifinei, tačiau ypač svarbiai turto ir verslo (ypač verslo) vertinimo proceso sričiai - finansinės veiklos analizei, kuri didele dalimi lemia turto bei verslo vertės nustatymo pagrįstumą. Suprantama, kad tiek turto, tiek ir verslo vertinimo tikslumas ir kokybė pirmiausia priklauso nuo naudojamos informacijos patikimumo, todėl yra pabrėžiama, kad finansinės atskaitomybės teikiamos informacijos tinkamumas ir jos panaudojimas turto ir verslo vertinime ne mažiau svarbus nei tinkamo vertinimams skirtų metodų parinkimas ir taikymas.

Ketvirtajame monografijos skyriuje „Verslo vertinimo metodologijos ypatumai atskirose verslo vertinimo srityse“ atskleidžiami verslo vertinimo ypatumai atskirose verslo vertinimo srityse - nematerialiojo turto vertinimo, vertybinių popierių vertinimo, vertinimo investicijoms, nuomos interesų vertinimo, čia pateikiamas klasikinių verslo vertinimo metodų

taikymo specifikos apibūdinimas. Šis skyrius susideda iš kelių dalių. Šio skyriaus pirmoji dalis „Nematerialiojo turto vertinimas“ yra skirta nematerialaus turto (kaip verslo vertinimo objekto) vertinimo ypatumams ir problemoms atskleisti, vertinimo metodologijos, konkrečių vertinimo metodų ir vertės apskaičiavimo būdų aiškinimui ir jų praktinio pritaikymo galimybių, atsižvelgiant į nekilnojamojo turto specifinius bruožus, analizei. Antroje šio skyriaus dalyje „Vertybinių popierių vertinimas“ kalbama apie vertybinių popierių vertinimą, yra aptariamos vertybinių popierių rinkos bendrosios ir specifinės funkcijos, pateikiama Lietuvos vertybinių popierių rinkos dalyvių charakteristika. Daug dėmesio skiriama vertybinių popierių vertinimo metodologijai, vertinimo atvejų, principų, metodų, vertės formų įvairovės (priklausomai nuo kiekvieno individualaus vertinimo atvejo ir tikslo) teoriniam aiškinimui ir praktinio taikymo pagrindimui. Trečioje šio skyriaus dalyje „Investicinis turtas ir vertinimas investicijoms“ pateikiama investicinio turto samprata skirta medžiaga, išsamiai aptariami investicinių projektų vertinimo metodai, jų praktinio taikymo galimybės ir ypatumai, atitinkamų projektų tikslingumą rodančių rodiklių nustatymo ir apskaičiavimo metodika. Ketvirtoji šio skyriaus dalis „Nuomos teisės, nuomos interesai ir jų vertinimas“ yra skirta nuomos teisės, nuomos interesų esmės aiškinimui ir jų vertinimo metodologijos ypatumų atskleidimui, akcentuojamas dvejopas požiūris į nuomos teisę –nuomos teisė nuomotojui ir nuomos teisė nuomininkui.

Penktasis monografijos skyrius „Turto ir verslo vertinimo paslaugų kokybė – globalizacijos ir transformacijų kontekstas“ yra skirtas atskleisti turto ir verslo vertinimo paslaugų kokybės, vertintojų profesinės etikos, vertintojų profesinio brendimo procesą, šio proceso stebėsenos sistemą, šiame skyriuje yra apibūdinami vertinimo paslaugų kokybę sąlygojantys veiksniai, aptariama universalių indikatorių sistema, leidžianti vertinti profesinės brandos pokyčius, aptariama turto ir

verslo vertintojų profesinė atsakomybė, profesinės etikos normų laikymosi poveikis vertinimo paslaugų kokybei, pateikiama lyginamoji analizė šalies ir tarptautiniu lygiu.

Monografija pasižymi medžiagos kompleksiskumu, informatyvumu, naujų duomenų gausa, taip pat teorinių teiginių, apibendrinimų ir išvadų bei praktinei analizei ir rekomendacijoms skirtos medžiagos tarpusavio papildomumu ir darna, Akivaizdu, kad monografijos medžiaga gali būti vertinama kaip išskirtinai naudinga ir įdomi tiek įvairių sričių specialistams praktikams, tiek akademinės bendruomenės atstovams, ypač – dirbantiems ekonominio ir vadybinio profilio mokslinių tyrimų srityse, tiek ir pedagoginiams darbuotojams ir aukštųjų mokyklų studentams, studijuojantiems įvairius ekonomikos, verslo, vadybos ir administravimo kursus. Pabrėžtina, kad monografijos medžiaga gali būti vertinama kaip išskirtinai naudinga ir įdomi ir viešojo valdymo bei viešosios vadybos specialistams, šia medžiaga galima naudotis įvairiais viešojo sektoriaus, ypač - viešojo valdymo ir administravimo funkcijas atliekačių institucijų ir organizacijų veiklos atvejais, taip pat rengiant ir įgyvendinant įvairius ekonominės politikos sprendimus.

Apibendrinant galima teigti, kad prof. dr. Birutės Galinienės monografija „Turto ir verslo vertinimo sistemos transformacijos“ yra vertintina ir kaip svarus indėlis į ekonomikos, verslo ir vadybos mokslą, ir kaip reikšminga priemonė plėtojant turto ir verslo vertinimo sistemą bei tobulinant praktinę turto ir verslo vertintojų veiklą.

Lietuvos Viešojo administravimo lavinimo institucijų asociacijos Akademinė taryba bei „Viešojo administravimo“ žurnalo redakcinė kolegija nuoširdžiai sveikina prof. dr. Birutę Galiniene parengus vertingą mokslinį darbą ir linki didžiulės akademinės sėkmės tęsiant mokslinius tyrimus turto ir verslo vertinimo sistemos plėtojimo srityje.

Boriss MELNIKAS, prof.habil.dr.
Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Teorinio ir praktinio žurnalo VIEŠASIS ADMINISTRAVIMAS
steigėjas ir leidėjas

©LIETUVOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO LAVINIMO INSTITUCIJŲ ASOCIACIJA

*The theoretical and practical journal PUBLIC ADMINISTRATION
is published by
LITHUANIAN PUBLIC ADMINISTRATION TRAINING ASSOCIATION*

Leidinio tiražas - 200 vnt.